

Maa- ja metsätiloilla paremmat jatkuvuusnäkymät kuin muilla yrityksillä

16.3.2023

Maa- ja metsätilojen jatkuvuusnäkymät näyttävät suhteellisen hyviltä, sillä peräti 61 % yli 55-vuotiaista yrittäjistä arvioi, että yritystoiminta jatkuu sukupolvenvaihdoksen myötä perheessä. Vastaajista 16 % arvioi myyvänsä yrityksen ja siihen kuuluvat pellot, metsät ja liiketoiminnan ulkopuoliselle siinä vaiheessa, kun hän itse luopuu päävastuusta. 10 %:lla on samassa yrityksessä nuorempia omistajia, jotka jatkavat toimintaa siinä vaiheessa, kun nykyinen yrittäjä itse jää sivuun. 9 % arvioi yrityksen toiminnan loppuvan kokonaan. Tulokset käyvät ilmi Seinäjoen ammattikorkeakoulun tekemästä tutkimuksesta, johon vastasi 1 083 maa- ja metsätilojen omistajaa 18 eri maakunnasta. Tulokset eroavat selkeästi vuoden 2021 omistajanvaihdosbarometristä, jonka mukaan 44 % ns. tavallisista yrittäjistä aikoo myydä yrityksen perheen ulkopuoliselle, 25 % aikoo lopettaa yrityksen ja 20 % on jatkumassa sukupolvenvaihdoksen kautta (Varamäki ym., 2021).

Pää- ja sivutoimisten yrittäjien jatkuvuusnäkymissä eroja

Tulokset eroavat erittäin merkitsevästi pää- ja sivutoimisten maa- ja metsätilojen välillä. Päätoimisten yritysten osalta sukupolvenvaihdosten osuus on vielä suurempi (64 %), mutta toisaalta myös huomattavasti enemmän näissä yrityksissä arvioidaan toiminnan loppuvan kokonaan (16 %). Huomionarvoista ja huolestuttavaa on kuitenkin, että päätoimisista eläintiloista on lopettamassa 24 % ja kasvinviljelytiloista 17 %. Sivutoimisilla

yrittäjillä suhteessa päätoimisiin korostuu enemmän yrityksen myynti ulkopuoliselle (18 %) ja että muut omistajat jatkavat toimintaa (12 %). Tulokset enteilevät sitä, että sivutoimisten osuus tulee pysymään korkeana tai jopa kasvamaan tulevaisuudessa. Maaseudun elinvoimaisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmasta olennaista on, että sivutoimisten omistamat pellot ja muut resurssit ovat aktiivisessa omistuksessa ja sitä kautta tehokkaassa ja ammattimaisessa käytössä.

Kolmasosa toivoo lasten ehdottomasti jatkavan tilanpitoa

Yli puolet (52 %) maa- ja metsätilojen vastaajista edustaa ns. vapauskulttuuria eli he antavat oman arvionsa mukaan lastensa vapaasti päättää, haluavatko jatkaa yritystoimintaa vai ei. Vajaa kolmasosa (31 %) vastaajista haluaisi lasten jatkavan yritystä edustaen velvoitekulttuuria ja vain 5 % ei haluaisi lastensa jatkavan yritystoimintaa eli he edustavat ns. vieroituskulttuuria. Sivutoimisten ja päätoimisten vastauksissa ei ole juurikaan eroa. Eri tuotantosuunnista eniten lasten jatkamista toivotaan kasvinviljelytiloilla, joista 36 % haluaa lasten jatkavan. Eläintiloilla vastaava osuus on 29 % ja metsätiloilla 27 %. Maa- ja metsätilayritykset eroavat selkeästi tässä asiassa muista yrityksistä, joista 34 % edustaa vierotuskulttuuria ja vain 11 % velvoitekulttuuria (Varamäki ym., 2021). On luonnollista, että maa- ja metsätiloilla velvoitekulttuuria on enemmän, koska yritys on yleensä yhtä kuin perheen ja suvun koti samalla ja fyysinen tunneside siihen on vielä vahvempi kuin tavallisessa yrityksessä.

Yhteenvetona voidaan todeta, että maa- ja metsätiloilla on toivetta ylisukupolvisuudesta ja se myös näyttää toteutuvan paremmin kuin muissa yrityksissä.

Tutkimuksesta

Tutkimus on osa Maaseutuyritysten omistajanvaihdosekosysteemin kehittäminen – Matalan kynnyksen omistajanvaihdospalvelut myyjille ja ostajille -hanketta (MOP), jota rahoittaa Maaseuturahasto. Tutkimuksen toteuttamisesta on vastannut Seinäjoen ammattikorkeakoulu. Tutkimusaineisto kerättiin MTK:n jäsenilleen välittämänä sähköpostikyselynä loka-marraskuussa 2022.

Elina Varamäki
vararehtori (KTT, dosentti)
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Juha Tall
TKI asiantuntija (KTT)
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Sanna Joensuu-Salo
tutkijayliopettaja (KTT, FT, dosentti)
Seinäjoen ammattikorkeakoulu